

**BABES-BOLYAI CLUJ-NAPOCA UNIVERSITY
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
DOCTORAL SCHOOL “HISTORY. CIVILIZATION. CULTURE”**

**Romanian-Hungarian relations during the Petru Groza
Government (1945-1952)**

DOCTORAL THESIS SUMMARY

Scientific Coordinator:

Professor Dr. Marcela SĂLĂGEAN

Doctoral Candidate:

Tania-Nicoleta BÎC

Cluj-Napoca

2024

SUMMARY

Introduction	2
Chapter I. The context of the formation of the Dr. Petru Groza Government (August, 23-1944-March-6,1945)	9
Chapter II. Petru Groza's policy towards the Romanian-Hungarian issue from the time he took power until the end of the Second World War	22
Chapter III. Romanian-Hungarian relations from the end of the Second World War to the beginning of the Peace Conference. The position of Petru Groza in the matter of Transylvania	44
Chapter IV. Petru Groza and the Paris Peace Conference (1946-1947)	96
4. 1. Diplomatic actions of Romania and Hungary before the Paris Peace Conference.....	98
4. 2. Romania and Hungary before the Paris Peace Conference.....	104
Chapter V. The evolution of Romanian-Hungarian relations internally and externally (1947-1952)	114
5. 1. The evolution of Romanian-Hungarian relations on the internal level (1947-1952).....	114
5. 2. Diplomatic and cultural relations.....	134
5. 2. 1. A political-diplomatic dialogue. The visit of Petru Groza to Budapest and Dinnyés Lajos to Bucharest (1947).....	155
5. 2. 2. Hungarian-Romanian "friendship" association	166
5. 2. 3. The importance of the Treaty of Friendship, Collaboration and Mutual Assistance between Romania and Hungary (1948).....	171
5. 2. 4. Bilateral negotiations following the Protocol concluded between Romania and Hungary regarding the border crossing.....	173
5. 2. 5. Establishment of the Passport Office of the Legation of the Republic of Hungary in Cluj	180
5. 2. 6. The issue of raising the RPR Legation in Budapest and the RPU Legation in Bucharest to Embassy level (1949).....	182
5. 2. 7. Establishment of the Romanian Institute in Budapest and the Hungarian Institute in Bucharest (1949).....	184
5. 2. 8. Romanian-Hungarian economic relations within the communist bloc (1948-1952)...	185
5. 2. 8. 1. Romanian-Hungarian economic relations between the years 1948-1950.....	185
5. 2. 8. 2. Romanian-Hungarian economic relations between the years 1951-1952.....	195

Conclusions.....	215
Bibliography.....	218
Annexes.....	230

SUMMARY

Keywords: August 23, 1944, Northern Transylvania, Soviet influence, Romanian-Hungarian relations, Armistice Convention, The Petru Groza government , political parties, agrarian reform of 1945, Paris Peace Conference of 1946, CASBI, ethnic minorities, diplomatic, cultural and economic, the transition to communism.

Romanian-Hungarian relations during Dr. Petru Groza's mandate were extremely complex and characterized by competition, conflicts and cooperation. During the period 1945-1952, while Groza held the position of Prime Minister of Romania, important political transformations took place in Eastern Europe, through the establishment of communist regimes. Among the important issues that formed the basis of relations between Romania and Hungary during the Groza government, two stood out. First, the return to the Romanian-Hungarian border established at Trianon by obtaining the recognition of belonging to the Romanian state of the Transylvanian territory ceded to Hungary in 1940, as well as solving the problem of ethnic minorities. The existence of a significant number of ethnic Hungarians living in Romania made them request autonomy as well as the possibility of territorial claims in favor of Hungary. On the other hand, the Romanian government, which did not agree with these requests from the neighboring country, did everything possible to maintain the Transylvanian territory in its entirety, taking the commitment to increase the rights of the Hungarian community. Adopting a conciliatory policy towards the Hungarians, the government of Petru Groza strove at the same time to stop Hungarian nationalist movements and maintain stability in the country. After the end of World War II, the political landscape for both states evolved further under communist leadership and they tried to promote their own interests.

The doctoral thesis, entitled Romanian-Hungarian relations during the government of Petru Groza 1945-1952, analyzes a delicate and important subject for the contemporary history of Romania, which was hidden in the Romanian historiographical discourse for decades, because there were hardly any studies that presented in an objective way Romanian-Hungarian relations. After the fall of the communist regime, due to the political context, the attention of historians and researchers was directed either to subjects forbidden by the communists, or in agreement with research trends at the international level, so that Romanian-Hungarian relations from the period between 1945-1952 are not received due attention.

A first argument that underlies the choice of this topic is due to my previous undergraduate and master's research on the political leader Petru Groza and his government. I chose to study about this political personality because after the Second World War, most of the major figures in history, such as Gheorghe Gheorghiu-Dej or Nicolae Ceaușescu, were of great interest to historians. They tried through their research to discover the course of their political evolution, and bring them up to date. I can say that, thanks to the various sources, some personalities have had in-depth and consistent research, while others, like Petru Groza, are still waiting to be included in a scientific research, because only a few have been dedicated to this personality research papers.

The second argument regarding the choice of theme is due to the fact that aspects of his governance in relation to the Hungarian minority have been insufficiently treated over time, thus allowing me to formulate the following research questions:

- 1. What was the political context of the formation of the Petru Groza government?*
- 2. What was Petru Groza's policy towards the Romanian-Hungarian issue from the time he took power until the end of the Second World War?*
- 3. How were Romanian-Hungarian relations from the end of the Second World War until the beginning of the Peace Conference. What was Petru Groza's position on the matter of Transylvania?*
- 4. How did Petru Groza get involved in the Paris Peace Conference (1946-1947)? but also the two Romanian and Hungarian delegations?*
- 5. How did Romanian-Hungarian relations evolve internally and externally during the period 1947-1952?*

The last argument I bring in support of the importance of the subject of the doctoral thesis refers to the importance that Petru Groza had during the time he was prime minister, because he was a crucial figure in Romanian-Hungarian relations, having a significant contribution in the regaining of Northern Transylvania but also in maintaining stability in this area torn by inter-ethnic conflicts.

The topicality of the theme is also brought by the research methodology, and this aims at an interpretation of different primary sources, composed of archival documents, oral history interviews and memoirs. By using several types of sources, it helped us create a complete

picture of the relations between the two states, as well as between the two nationalities during the Government of Petru Groza.

In order to develop this doctoral thesis, I mostly researched only documentary funds from the National Archives of Romania, as well as those from the Archives of the Ministry of Foreign Affairs. The results were corroborated with secondary sources. To the extent that they were made available to us, we studied the following archival funds from the Central National Historical Archives in Bucharest, such as: *Fondul Președinției Consiliului de Miniștri. Stenograme 1944-1959*, al *Comitetului Central al Partidului Comunist-secția Relații externe*, *Comitetului Central al Partidului Comunist-secția Cancelarie*, *Comitetului Central al Partidului Comunist-secția Agrară*, *Comitetului Central al Partidului Comunist-secția Propagandă și Agitație*, *Comitetului Central al Partidului Comunist-secția Economică*, *fondul Oficiul de Documentare și Studii Administrative*, *Fondul Inspectoratului General al Jandarmeriei*, *fondul Direcției Generale a Poliției*, *fondul Ministerului Afacerilor Interne*, cât și cele județene de la Cluj: *fondul Serviciului de Informații Cluj-Turda. Biroul de Cenzură*, al *Uniunii Populare Maghiare. Organizația Turda și Cluj*, al *Comitetului Regional PCR Cluj*, și Hunedoara: *Fondul Parchetul Tribunalului Hunedoara-Deva*.

Most of the documents that came to us from the National Archives were in the form of briefing notes, reports and transcripts. There were certain limitations in our approach due to the restrictions imposed on their consultation in the study room, and this resulted in the impossibility of consulting all funds that could complement our research. The documents from the Archives of the Ministry of Foreign Affairs were presented in the form of diplomatic notes, being part of a single fund entitled Special Files/Hungary, most of them not being numbered. They are particularly valuable and have helped us in outlining the chapters in the thesis and subsequently in the analysis we have undertaken.

It must be emphasized that an important part of the studied sources, especially those from the Archive of the Ministry of Foreign Affairs, are unpublished, and we had the privilege of researching them in detail. The memoirs also benefited from special attention from us, giving us a broader perspective on the period we are dealing with, trying to find out what were the principles by which both intellectuals and political decision-makers were guided once they arrived at the political scene. We also used the interview method, because oral history is an important tool in reconstructing our past. The interviews were conducted on audio, with the consent of the interviewees. They were carried out in the town of Deva, Hunedoara county and were later transcribed on electronic media. Due to the advantage I had of being a "local", I

wanted to see how Petru Groza remained in the collective memory of Hunedoara, so I tried to get information from the older ones, who lived or grew up during the period which Petru Groza was active on the political scene. Of course, the people who lived those times remained extremely few, at the same time representing a challenge in finding them. A special interview is the one taken with the grandson of Dr. Petru Groza, who told us about his childhood with his grandfather as well as his political activity. Our research continued by consulting vintage media such as: *Scântea*, *Adevărul*, *Universul*, *Semnalul*, *Timpul*, *Libertatea Poporului*, *Adevărul Ardealului*, *România Liberă*, *Frontul Plugarilor* as well as some from the local level such as *Zori noi* which was active in Hunedoara county. *Monitorul Oficial* together with the *volumes of documents* edited by Andreea Andreescu and Lucian Nastasă¹, as well as those elaborated by Marcel Dumitru Ciucă², Cornel Sigmirean³ or Florin Valeriu Dobrinescu⁴, were of real use to us.

In the investigative approach, we also turned to secondary sources that helped us add some additions to the topic addressed. Some relevant examples that I want to mention here are the publications written after the 90s by historians such as Reuben H. Markham⁵, Nicolae Baciuc⁶, Dorin-Liviu Bîțfoi⁷, Marcela Sălăgean⁸, Stefano Bottoni⁹, Petre Țurlea¹⁰, Lőnhárt Tamás¹¹, Antonio Faur¹², Florin Constantiniu¹³, Vasile Pușcaș¹⁴ or Vladimir Tismăneanu¹⁵ who

¹ Andreea Andreescu, Lucian Nastasă-Kovács (ed.), *Ethnocultural minorities: documentary evidence. Hungarians from Romania (1945-1955)*, Cluj-Napoca, Resource Center for Ethnocultural Diversity, 2002.

² Marcel-Dumitru Ciucă (ed.), *Transcripts of Council of Ministers Meetings. The governance of Dr. Petru Groza. The establishment of the pro-communist regime*, vol. III (March 14, 1946-January 31, 1947), Brăila, Istros Publishing House, 2017.

³ Cornel Sigmirean, *Corneliu Cezar Sigmirean*, (Publishing House), *Romania and Hungary before the Paris Peace Conference (1945-1947)*, Târgu Mureș, "Petru Maior" University Publishing House, 2010.

⁴ Valeriu Florin Dobrinescu, *French documents about Transylvania: 1944-1947*, Bucharest, Vremea Publishing House, 2001.

⁵ Reuben H. Markham, *Romania under the Soviet yoke*, Bucharest, Fundația Academia Civică Publishing House, 1996.

⁶ Nicolae Baciuc, *The Agony of Romania 1944-1948: the secret files accuse*, Bucharest, Saeculum Publishing House, 1997.

⁷ Dorin-Liviu Bîțfoi, *Petru Groza, the last bourgeois: a biography*, Bucharest, Compania Publishing House, 2004.

⁸ Marcela Sălăgean, *Transylvania in the game of interests of the Great Powers (1940-1947)*, Cluj-Napoca, Mega Publishing House, 2013.

⁹ Stefano Bottoni, *Red Transylvania: Romanian communism and the national problem: 1944-1965*, Cluj-Napoca, Kriterion Publishers.

¹⁰ Petre Țurlea, *Romanians and Hungarians 1945-2018*, Ploiesti, Karta-Graphic Publishing House, 2018.

¹¹ Lőnhárt Tamás, *The Hungarian People's Union during the establishment of the communist regime: (1944-1948)*, Cluj-Napoca, Argonaut Publishing House, 2008.

¹² Antonio Faur, *Manifestations of the revisionist spirit in the counties of northwestern Transylvania: (1944-1945)*, Oradea, Publishing House of the University of Oradea, 2003.

¹³ Florin Constantiniu, *P.C.R., Pătrășcanu and Transylvania, 1945-1946*, Bucharest, Enciclopedic Publishing House, 2001.

¹⁴ Vasile Pușcaș, *Dr. Petru Groza for a "new world"*, Cluj-Napoca, Dacia Publishing House, 1985.

¹⁵ Vladimir Tismăneanu, *Stalinism for eternity. A political history of Romanian communism*, Polirom Publishing House, Iași, 2005.

directly or tangentially addressed the subject of Romanian-Hungarian relations in the interval analyzed by us as well as various aspects of the establishment of the communist regime in Romania. We must also mention the appearance in the Romanian historiographic space over the years of some analyzes carried out by Fülöp Mihály¹⁶, Marcela Sălăgean¹⁷, Virgiliu Țărău¹⁸, who dealt with the problem of Transylvania in close connection with the relations between the two ethnic groups.

Out of the desire to offer as broad a vision as possible, the work Romanian-Hungarian relations during the Petru Groza government (1945-1952) is divided into five chapters, some of which are also divided into sub-chapters, to which is added the "Introduction", „Conclusions", "Bibliography" and "Annexes". The chapters of the work have the role of valorizing the results of the scientific approach, using mostly Romanian archival sources.

The first chapter, *The Context of the Formation of the Petru Groza Government (August 23, 1944-March 6, 1945)*, analyzes the political changes that took place before Dr. Petru Groza became the Prime Minister of Romania. The following events contributed significantly to the subsequent evolution of the political situation: the "Palace Strike" given by King Mihai I in order to remove Marshal Ion Antonescu from the government on August 23, 1944; the entry of Romania into the sphere of Soviet influence with the arrival of the Red Army in our country; the gradual increase in the influence of PcdR; the attempts of the young monarch to put at the helm of the country governments favorable to democracy like the one led by Constantin Sănătescu. During the Sănătescu government, the Armistice Convention was signed in Moscow on September 12, 1944; the tensions between the king and the Soviets due to his appointment of a new minister in the person of Nicolae Radescu; the forced resignation of General Radescu following the visit of A.I. Vișinki in Bucharest for Mihai I to accept a pro-communist cabinet. All these factors contributed to the formation on March 6, 1945 of the government led by Petru Groza, his appointment being conditional on the return of the Transylvanian territory between the Romanian borders.

The second chapter, *Petru Groza's policy towards the Romanian-Hungarian issue from the seizure of power until the end of the Second World War*, deals with a rather complex subject,

¹⁶ Fulop Mihaly *Unfinished peace. The Council of Ministers of Foreign Affairs and the Hungarian peace treaty (1947)*, Publishing House European Institute, Iasi, 2007.

¹⁷ Marcela Sălăgean, "The legal, administrative and political status of Northern Transylvania, November 1944-March 1945", in *Bistriței Magazine*, no. XII-XIII, 1990.

¹⁸ Virgiliu Țărău, „The problem of Transylvania in the equation of the communization of Romania, in vol. *Sovietization of North-West Romania (1944-1950)*, Viorel Ciubota Publishing House, Satu Mare, Sătmărean Museum Publishing House, 1996

focusing on the policies applied by the Petru Groza Government towards the ethnic population Hungarian. The sources of information show us how difficult it was for the Executive to ensure peace in Northern Transylvania, although it tried to satisfy those of Hungarian nationality a significant part of the demands demanded by the Hungarian People's Union which represented them at the political level. Immediately after taking office, Petru Groza wanted to ensure that Transylvania would return to the Romanian state, so on March 7, 1945, he sent a telegram to the leader of the Soviet Union, asking him to confirm this fact. The answer was a quick one, a day away, Groza being informed of the acceptance given by Stalin who was interested in maintaining a government favorable to the Soviet Union. The return of the Romanian administration took place on March 9, but it was done with the disagreement of the Hungarian minority that was against this decision. To mark the celebration of this event, festivities marking this success took place in Cluj. Petru Groza, gave speeches in both Romanian and Hungarian, hoping to obtain a vote of confidence from the Hungarians present who were more numerous than the Romanians. This proves to us that the government was not approved by the Romanians, due to the fact that it was composed mostly of communists. Even though Groza promised to satisfy the demands of the Hungarians, the tensions caused by the loss of Transylvania to Romania intensified in the following months. A part of the ethnic Hungarians were opposed to return to Romanian official positions in northern Transylvania or to have a good coexistence relationship with the Romanian population. This produced a difficult situation for the Romanians there despite the fact that the government together with the UPM worked to ensure their political, administrative, social, cultural, border crossing, religious, land ownership or education rights. in order to alleviate these conflicts that continued even after the end of the Second World War.

The third chapter, *Romanian-Hungarian relations from the end of the Second World War to the beginning of the Paris Peace Conference. Petru Groza's position on the issue of Transylvania*, continues to analyze the evolution of Romanian-Hungarian relations at the political and social level during the mentioned period. In this chapter we try to follow the involvement of the Groza government in solving the problems of the Hungarian community. At the political level, the communists found in the UPM a faithful ally, which for obvious reasons wanted to support them. In order to promote good relations between the two parties, the Groza Government approved that the Hungarian People's Union could organize the first free Congress. Of course, those from the government led by Petru Groza were also present at this, where speeches were held regarding the cooperation between Romania and Hungary, in order to make

the ethnic Hungarians cooperate with the Romanian state. While at the UPM congress people were talking about the "Romanian-Hungarian brotherhood", the Romanian population was angry with Groza, because he struggled to provide them with what the Hungarians demanded, sometimes to their disadvantage, being put in difficulty. According to the prime minister, a measure aimed at alleviating the animosities between the two nationalities was related to the field of higher education. This consisted in the drafting of two royal decrees that provided for the operation of two universities in Cluj: one in Romanian and the other in Hungarian. Even if the decision was received enthusiastically by the Hungarian side, it did not stop the inter-ethnic conflicts and dissatisfaction with the Romanian state. Through the measures taken to support the minority, a part of the Hungarian population continued to harbor dissatisfaction, but Petru Groza never thought of a radical solution to end the conflict. He stood firm in the face of the territorial claims of the Hungarians, stating that Northern Transylvania belongs to Romania, and he will fight together with the Romanian delegation at the Paris Peace Conference so that parts of it do not come under the authority of Budapest again.

Chapter Four, *Petru Groza and the Paris Peace Conference (1946-1947)*, pay special attention to this historical moment for the Romanian state. In a first stage, the diplomatic actions of Romania and Hungary until the beginning of the conference are presented, and later in the second part we analyze the steps taken by the two countries in the framework of the works to obtain from the Great Powers what each claimed. The end of the chapter later focuses on the signing of the peace treaty with Romania.

The last chapter, *The evolution of Romanian-Hungarian relations internally and externally (1947-1952)*, is the most extensive of the work and deals with Romanian-Hungarian relations both internally where the events and measures taken by the Petru Groza government in political, educational and confessional level regarding the Hungarian community as well as those on the external level, where the main actors are Romania and Hungary which, due to the political context, resume diplomatic relations through which cultural and economic relations are established.

Bibliography

I. Original Sources

A. Archival Sources

Central National Historical Archives Bucharest

- Fond *Comitetul Central al Partidului Comunist Român-Secția Agrară*, dosar 2/1946.
- Fond *Comitetul Central al Partidului Comunist Român-Cancelarie*, dosar 143/1945, dosar 344/1945, dosar 119/1945, dosar 36/1946, dosar 38/1946, dosar 111/1949, dosar dosar 41/1951, dosar 25/1952, dosar 62/1952.
- Fond *Comitetul Central al Partidului Comunist Român-Secția Propagandă și Agitație*, dosar 30/1947.
- Fond *Comitetul Central al Partidului Comunist Român- Relații Externe*, dosar 6/1946.
- Fond *Comitetul Central al Partidului Comunist Român- Secția Economică*, dosar 30/1948, dosar 58/1949.
- Fond *Direcția Generală a Poliției*, dosar 1/1946, dosar 5/1948, dosar 38/1948, dosar 1/1949.
- Fond *Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dosar 40/1945, dos. 20/1945, dos. 25/1945, dosar 64/1945, dosar 65/1946.
- Fond *Ministerul Afacerilor de Interne*, dosar 52/1945.
- Fond *Ministerului Afacerilor de Interne, Secția-Administrativ Politică*, dosar 19/1947.
- Fond *Oficiul de documentare și studii administrative*, dosar 136/1948, dosar 137/1948.
- Fond *Președinția Consiliului de Miniștri. Stenograme: 1944-1959*, dosar 3/1945, dosar 7/1945, dosar 8/1946, dosar 9/1946.

Archive of the Ministry of Foreign Affairs

- Fond *Dosare speciale/Ungaria*, Problema 220/1944.
- Ungaria 2, Cutia 412, Problema. 217.

- Ungaria 12, Cutia 408, Problema 214/1948.
- Ungaria 19, Cutia 410, Problema 214.
- Ungaria 1, Cutia 412, Problema 217.
- Ungaria 19, Cutia 407, Problema 214.
- Ungaria 2, Problema 214 Cutia 410.
- Ungaria 3, Cutia 408, Problema 214.
- Ungaria 20, Cutia 410, Problema 214.
- Ungaria 3, Cutia 408, Problema 214.
- Ungaria 19 (1948-1951), Cutia 410, Problema 214.
- Ungaria 19 (1952-1955), Cutia 410, Problema 214.
- Ungaria 1, Cutia 412, Problema 217/1947.
- Ungaria 6, Cutia 413, Problema 220.
- Ungaria 5, Cutia 412, Problema 220.
- Ungaria 5, Cutia 412, Problema 217.
- Ungaria 3, Cutia 412, Problema 212.
- Ungaria 2, Cutia 412, Problema 212.
- Ungaria 1, Cutia 412, Problema 212.

Cluj County Directorate of National Archives

- Fond 1, *Comitetul Regional PCR Cluj*, dosar 2/1945.
- Fond 1 *Comitetul Regional PCR.Cluj*, dosar 9/1946.
- Fond 3, *Comitetul Județean PCR*, dosar 14/1950.
- Fond 209, *Inspectoratul de Poliție Cluj*, dosar 160/ 1945-1946.
- Fond 131, *Inspectoratul de Jandarmi Cluj*, dosar 48/1947.
- Fond *Serviciul de Informații Cluj-Turda. Biroul de Cenzură*, dosar 9/1944-1947.
- Fond *Serviciul Secret de Informații Cluj-Turda. Biroul de Cenzură*, dosar 7/1943-1947.
- Fond *Serviciul Secret de Informații Cluj-Turda. Biroul de Cenzură*, dosar 8/1944-1947.
- Fond *Serviciul Secret de Informații Cluj-Turda. Biroul de Cenzură*, dosar 5/1946.
- Fond 28, *Uniunea Populară Maghiară, Organizația Turda*, dosar 1/1945.
- Fond 28, *Uniunea Populară Maghiară. Organizația Turda*, dosar 2/1945.

- Fond 26, *Uniunea Populară Maghiară. Organizația Cluj*, dosar 3/1946.
- Fond 13, dosar 198/1951.

Hunedoara County Directorate of National Archives

- Fond *Parchetul Tribunalului Hunedoara-Deva*, dosar 16/1945.

B. Volumes of documents

- Gheorghe Buzatu, *România cu și fără Antonescu: studii, documente, relatări*, Iași, Editura Moldova, 1991, pp. 251-255.
- Cornel Sigmirean, Corneliu Cezar Sigmirean, (ed.), *România și Ungaria în fața Conferinței de Pace de la Paris (1945-1947)*, Târgu Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, 2010.
- Radu Ciuceanu, Ioan Chiper, Florin Constantiniu, Vitalie Văratec (ed.), *Misiunile lui A. I. Vășinski în România. Din istoria relațiilor româno-sovietice 1944-1946. Documente secrete*, București, Editura Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 1997.
- Andreea Andreescu, Lucian Nastasă-Kovács (ed.), *Minorități etnoculturale: mărturii documentare. Maghiarii din România (1945-1955)*, Cluj-Napoca, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, 2002.
- Valeriu Florin Dobrinescu, *Documente franceze despre Transilvania: 1944-1947*, București, Editura Vremea, 2001.
- Stenogramele ședințelor Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, vol. I, 1948, București.
Cezar Stanciu (editor), *Documente fundamentale ale regimului comunist din România (1948-1989)*.
- Marcel-Dumitru Ciucă, Elena Teodora Ciucă, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri. Guvernarea Dr. Petru Groza. Instaurarea regimului pro-comunist*, vol. IV (1 februarie 1947-30 mai 1947), Brăila, Editura Istros al Muzeului Brăilei „Carol I”, 2020.

- Marta Beuran, *Problema transilvană: disputa teritorială româno-maghiară, și URSS 1940-1946: documente din arhivele rusești*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2014.
- Marin Radu Mocanu (coord.) *România, marele sacrificat al celui de-al doilea Război Mondial. Documente*, Vol. I, București, Arhivele Statului din România, 1944.

C. Official documents

- Monitorul Oficial din 4 aprilie 1945.
- Monitorul Oficial, nr. 87 bis din 13 aprilie 1948.
- Monitorul Oficial, nr. 133 bis din 11 iunie 1948.
- Decretul nr. 175 publicat în Monitorul Oficial, anul CXVI, Partea I, nr. 177 din 3 august 1948, p. 6322-6324.
- Legea nr. 5 pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române, în Buletinul Oficial al R.P.R., nr. 77, din 8 septembrie 1950.
- Decretul nr. 211 privind schimbarea numelui orașului Brașov în acela de orașul Stalin, din 22 august 1950, în Buletinul Oficial al R.P.R., nr. 73, 22 august 1950.
- Decretul regal nr. 29 din 30 ianuarie 1947 publicat în Monitorul Oficial, anul CXV, Partea I, nr. 27, 3 februarie 1947, p. 777.
- Legea 443/1944 publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 202, din 2 septembrie 1944.

D. Journals. Memoirs

- Anania Valeriu, *Memorii*, Iași, Editura Polirom, 2011.
- Sănătescu Constantin, *Jurnal*, București, Editura Humanitas, 1993.
- Prodan David, *Memorii*, București, Editura Enciclopedică, 1993.
- Tătărescu Gheorghe, *Mărturii pentru istorie*, București, Editura Enciclopedică.
- Coposu Corneliu: *confesiuni: dialoguri cu Doina Alexandru*, București, Editura Anastasia, 1996.

II. General works

- Baci Nicolae, *Agonia României: 1944-1948: dosarele secrete acuză*, București, Editura Saeculum: Vestala, 1997.
- Bishop Robert, Crayfield, E.S, *Moscova înhață România. O mărturie occidentală din anii 1944-1947*, București, Editura Corint.
- Bozgan Ovidiu, *România versus Vatican: persecuția bisericii catolice din România comunistă în lumina documentelor diplomatice franceze*, București, Editura Sylvi, 2000.
- Chirițoiu Mircea, *Lovitura de stat de la 30 decembrie 1947: preliminarii militare și consecințe militare*, București, Editura Fundația Academia Civică, 1995.
- Ciobanu Mircea, *În fața neamului meu. Convorbiri cu Mihai I al României*, Iași, Editura Princeps 1995, pp. 145-157.
- Cioroianu Adrian, *Pe urmele lui Marx. O introducere în istoria comunismului românesc*, București, Editura Curtea Veche, 2005.
- Constantiniu Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, 1997.
- Dobrinescu Valeriu Florin, *România și organizarea postbelică a lumii: 1945-1947*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1988.
- Dragomir Elena, *Opoziția din interior*, vol. 2, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2020.
- Enescu Ion, *Politica externă a României în perioada 1944-1947*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.
- Gheorghiu-Dej Gheorghe, *Articole și cuvântări*, Editura V, București, Editura de Stat pentru literatură politică, 1955.
- Giurescu Dinu C., *Falsificatorii. Alegerile din 1946*, Editura a-II-a, București, Editura Enciclopedică, 2015.
- *Idem, Guvernarea Nicolae Rădescu*, București, Editura All, 1996.
- Hlihor Constantin, *Armata Roșie în România. Adversar, aliat, ocupant: 1940-148*, vol. I, București, 1996, p. 39.
- Lee Gould Arthur, *Coroana contra seceră și ciocanul: povestea Regelui Mihai al României*, București, Editura Humanitas, 1998.

- Mazower Mark, *Umbre peste Europa. Democrație și totalitarism în secolul XX*, București, Editura Litera, 2019.
- Mocanu Marin, Radu, Simona Ceaușu et al., *România și armistițiul cu Națiunile Unite*, București, Editura [s.n], 1995.
- Neagoe Stelian, *Istoria politică a României între anii 1944-1947: creșterea tranziției dintre două dictaturi*, București, Editura Noua Alternativă, 1996.
- Onișoru Gheorghe, *Stalin și poporul rus: democrație și dictatură în România Contemporană*, vol. 2, București, Editura Corint, 2021.
- Petre Țurlea, *Studentimea română din Cluj: 1944-1946*, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2006.
- Pleșa Liviu, *Istoriografia clujeană sub supravegherea Securității:(1945-1965)*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2017.
- Porter Ivor, *Operațiunea Autonomus. România în vreme de război*, București, Editura Humanitas, 1991.
- Pușcaș Vasile, *Speranță și disperare. Negocieri româno-aliat (1943-1944)*, București, Editura Litera, 1995.
- Romus Dima, *Gheorghe Tătărescu: lumini și umbre*, București, Editura Fundației Culturale Gheorghe Marin Sepeteanu, 2010.
- Ropa Lucian, *Organizarea administrativ-teritorială în perioada regimului comunist*, Cluj-Napoca, Editura Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, 2020.
- Șuța Ion, *România la cumpăna istoriei. August '44*, București, Editura Științifică, 1991.
- Șandru Dumitru, *Mișcări de populație în România (1940-1948)*, București, Editura Enciclopedică, 2003.
- *Idem, Reforma agrară din 1945 în România*, București, Editura Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2000.
- Tănase Stelian, *Conversații cu Regele Mihai*, București, Editura Corint, 2018.
- Tismăneanu Vladimir, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
- Totok Wiliam, *Episcopul, Hitler și Securitatea: procesul stalinist împotriva „șpionilor Vaticanului” din România*, Iași, Polirom, 2008. Vasile Cristian, *Între Vatican și Kremlin. Biserica Greco-Catolică, în timpul regimului comunist*, București, Editura Litera, 2023.

- Watts Larry L., *Ferește-mă Doamne, de prieteni: războiul clandestin al Blocului Sovietic cu România*, București, Editura Rao, 2012.

III. Special works

- Bartos Zoltán, *Naționalizarea în fostul județ Mureș: 11 iunie 1948*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2009.
- Bîțfoi Dorin-Liviu, *Petru Groza, ultimul burghez: o biografie*, București, Editura Compania, 2004.
- Bottoni Stefano, *Moștenirea lui Stalin în România: Regiunea Autonomă Maghiară: 1952-1960*, București, Editura Humanitas, 2021.
- Chirițoiu Mircea, *Lovitura de stat de la 30 decembrie 1947: preliminarii militare și consecințe militare*, București, Editura Fundația Academia Civică, 1995.
- Constantiniu Florin, *P.C.R., Pătrășcanu și Transilvania*, Editura Enciclopedică, București, 2001.
- Faur Antonio, *Manifestări ale spiritului revizionist în județele din nord-vestul Transilvaniei: (1944-1945)*, Oradea, Editura Universității din Oradea, 2003.
- Fülöp Mihály, *Pacea neterminată. Consiliul Miniștrilor Afacerilor Externe și tratatul de pace ungar (1947)*, Iași, Editura Institutul European, 2007.
- Lönhárt Tamás, *Uniunea Populară Maghiară în perioada instaurării regimului comunist în România (1944-1948)*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca
- Pușcaș, Vasile, *Dr. Petru Groza pentru o „lume nouă”*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1985.
- Sălăgean Marcela, *Transilvania în jocul de interese al Marilor Puteri: (1940-1947)*, Cluj-Napoca, Editura Mega.
- *Idem*, *Administrația sovietică în Nordul Transilvaniei: (noiembrie 1944-martie 1945)*, Cluj-Napoca, Editura Fundația Culturală, 2002.
- Țurlea Petre, *Români și unguri 1940-1945*, vol.II, Ploiești, Editura Karta Graphic, 2018.
- *Idem*, *Români și unguri 1945-2018*, vol. III, Ploiești, Editura Karta-Graphic, 2018.

IV. Studies and specialist articles

- Anton Mioara „Un proiect controversat: Regiunea Autonomă Maghiară – De la modelul stalinist la recurența naționalistă” în *Revista istorică*, tom XXIII, 2012, nr. 3-4.
- Antal Róbert-István, „Între social și democrație și communism: o scurtă biografie a lui Lajos Jordáky” în *Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc*, vol. XVI. 2021
- Banu Florian, „Activitatea Casei de Administrare a Bunurilor Inamice” în *Xenopoliana*, 1-2, 1999.
- Bîc Tania-Nicoleta, „Ziarul Frontul Plugarilor (1945-1953): instrument al propagandei comuniste în mediul țărănesc” în *Anuarul Școlii Doctorale Istorie. Civilizație. Cultură*, Serie nouă I, Cluj-Napoca, 2021.
- *Idem*, „Alegerile din 1946 reflectate în ziarul Frontul Plugarilor”, în *Philohistoriss*, an VII, nr. 3, 2021.
- Cornea Doina, „Asediul asupra căminului studentesc Avram Iancu de la Cluj” în *Analele Sighet*, nr. 3, 1996.
- Constantiniu Florin, Chiper Ioan, „Modelul stalinist de sovietizare a României” în *Arhivele Totalitarismului*, anul III, nr. 2, 1995.
- Cristoiu Ion, „Dr. Petru Groza”, în *Dosarele istoriei*, anul III, nr. 2 (18), 1998.
- Faur, Antonio, „Dezarmarea jandarmeriei din județul Arad de către militarii sovietici (1944-1945)” în *Cele trei Crișuri*, 1997, nr. 1-3.
- „România regală și Transilvania, 1944-1947”, interviu realizat de Mihaly Fülöp, în *Transilvania văzută în publicistica istorică maghiară. Momente din istoria Transilvaniei*, Miercurea Ciuc, Editura Pro Print, 1990.
- Hlihor Constantin, „Considerații privind evoluția vieții politice românești în anul 1946” în *Analele Sighet* 3, 1996.
- Ogoranu Ion Gavrilă, „La 50 de ani de la greva studentescă din 1946” în *Analele Sighet*, nr. 3, 1996.
- Grapini Enea, „Bine ați revenit acasa! Trimiși de Petru Groza să anunțe vestea cea bună”, în *Magazin istoric*, martie”, nr. 3, anul 2017

- Onișoru Gheorghe, „Reflecții pe marginea cazului Pătrășcanu”, în *Xeopoliana*, VII, 1999, nr. 1-2.
- Sălăgean Marcela, „Statutul juridic, administrativ și politic al Transilvaniei de Nord, noiembrie 1944-martie 1945”, în *Revista Bistriței*, nr. XII-XIII, 1990.
- *Idem* „Statutul României în cadrul „păcii” de la sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial”, în *Anuarul Institutului George Barițiu*
- Șandru, Dumitru, „Jandarmeria română: 1944-1945” în *Arhivele Totalitarismului*, nr. 3, 1994, p. 217.
- Ioan Scurtu Ioan, Buzatu Gheorghe, „23 august 1944 în memoria contemporanilor” în: 23 august 1944 în *Arhivele comuniste*, Ed. Gheorghe Neacșu, Editura Majadahonda, București, 2000.
- Tudorică Mioara, „25 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție. Mărturii documentare” în *Revista Arhivelor*, nr. 2/1973.
- Țărău Virgiliu, „Problema Transilvaniei în ecuația comunizării României, în vol. *Sovietizarea Nord-Vestului României (1944-1950)*, Editura Viorel Ciubotă, Satu Mare, Editura Muzeul Sătmărean, 1996.
- *Idem*, „Mișcările studențești din Cluj-1946”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, s. Historia, XXXVII, 1-2/1992.
- Volcinschi Raul, „Marea grevă studențească de la Cluj și urmările ei” în *Analele Sighet*, nr. 3, 1996.
- Vida István, „Chestiunea maghiară la Paris”, în Bárdi, Nándor *Transilvania văzută în publicistica istorică maghiară*, Editura Pro-Print, Miercurea Ciuc, 199

V. Periodicals

- *Adevărul Ardealului*, 7 aprilie 1946.
- *Frontul Plugarilor*, nr. 36, 1 martie 1945.
- *Frontul Plugarilor*, nr. 47, 26 martie 1945.
- *Frontul Plugarilor*, nr. 301, 11 februarie, 1946.

- *Frontul Plugarilor*, nr. 326, 7 martie 1946.
- *Frontul Plugarilor* , nr. 45, 24 martie 1945.
- *România Viitoare*, nr. 99, 15 aprilie 1945.
- *România Liberă*, 13 iunie 1946.
- *Scânteia*, nr. 156, 3 martie 1945.
- *Scânteia*, nr. 158, 6 martie 1945.
- *Scânteia*, nr. 248, 11 iunie 1945.
- *Scânteia*, nr. 251, 16 iunie 1945.
- *Scânteia*, nr. 463, 27 februarie 1946.
- *Scânteia*, nr. 464, 28 februarie 1946.
- *Scânteia*, nr. 451 din 14 februarie 1946.
- *Scânteia*, nr. 453 din 16 februarie 1946.
- *Scânteia* nr. 458 din 22 februarie 1946.
- *Scânteia*, nr. 605, 21 august 1946.
- *Scânteia*, nr. 615, 1 septembrie 1946.
- *Scânteia*, nr. 631, 22 septembrie 1946
- *Scânteia*, nr. 632, 23 septembrie 1946.
- *Scânteia*, nr. 1145, 13 iunie 1948.
- *Scânteia*, nr. 1148, 17 iunie 1948.
- *Scânteia*, nr. 2404, 19 iulie 1952.
- *Scânteia*, nr. 2442, 2 septembrie 1952.
- *Scânteia*, nr. 326, 13 aprilie 1947.
- *Scânteia*, nr. 814, 16 mai 1947.
- *Scânteia*, nr. 1030, 26 ianuarie 1948.
- *Scânteia* 24 octombrie 1952.
- *Timpul*, nr. 2785, 4 martie 1945.
- *Timpul*, nr. 2794, 15 martie 1945.
- *Universul*, nr. 233, 24 august 1944.
- *Universul*, nr. 58, 12 martie 1945.
- *Universul*, nr. 59, 13 martie 1945.
- *Universul*, nr. 62, 17 martie 1945.
- *Universul*, nr. 109, 17 mai 1945.

- *Universul*, nr. 1, 1 ianuarie 1948.
- *Universul*, nr. 19, 25 ianuarie 1949.
- *Zori Noi*, nr. 58, 11 iunie 1945.
- *Zori Noi*, nr. 73, 23 iunie 1945.

VI. Electronic sources

- <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/31>, accesat la data de 29.04.2024.
- <https://legeaz.net/dictionar-juridic/incasso-documentar>, accesat la data de 28.01.2024.
- <https://www.agerpres.ro/documentare/2019/09/12/fragment-de-istorie-semnarea-la-moscova-a-conventiei-de-armistitiu-dintre-romania-si-natiunile-unite--368588>, accesat la data de 29.04.2024.
- Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste în România. Raport final, București, 2006, p. 522.
(https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/article/RAPORT%20FINAL_%20CADCR.pdf, accesat la data de 21.08.2023).
- Alexandru Ardelean „Despre Activitatea lui Mocsáry Lajos” în *Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria*
(http://romanintezet.hu/files/volum_jubiliar_color.pdf, accesat la data de 17.03.2023).
- Mihai Teodor Nicoară, „Reforma învățământului superior și a Universității din Cluj din august 1948”, în *Caiete de antropologie istorică*
(<https://www.caieteantropologieistorica.ro/docs/R3/12-13cai12.pdf>, accesat la data de 15.12. 2023).
- Gheorghe Santău, „Colegiul Mocsáry Lajos” în *Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria* p.71
(http://romanintezet.hu/files/volum_jubiliar_color.pdf, accesat la 17.05.2023).

VII. Oral history interviews

- Interviu cu Octavian Proștean, nepotul lui dr. Petru Groza, realizat de autor în comuna Băcia, județul Hunedoara, la data de 25.08.2017
- Interviu cu Marinescu Grațian, realizat de autor în localitatea Deva, județul Hunedoara, la data de 11.04.2017.
- Interviu cu Gheorghe Florea, realizat de autor în localitatea Deva, județul Hunedoara, la data de 9.04.2017.
- Interviu cu Laurențiu Popa, realizat de autor în localitatea Deva, județul Hunedoara, la data de 12.04.2017.